

FJC Veilig Thuis Antwerpen

jaarverslag 2021

Inhoudsopgave

FJC BLIKT TERUG. Dit was 2021

<i>Een nieuwe locatie</i>	4
<i>Nieuwe projecten in de kijker</i>	5
<i>Team THV</i>	5
<i>Protocol van Moed</i>	6
<i>Nieuwe samenwerkingen: FJC en lokale besturen/politie</i>	7
<i>Nieuwe samenwerking – een casusregisseur aan het woord</i>	8
<i>Praktijk in ontwikkeling: kindgericht werken in het FJC</i>	9
<i>CO3 procesoptimalisatie: nieuwe flow en aanmeldingsformulier</i>	10
<i>Het kindperspectief in de ketenaanpak – ervaring van een casusregisseur</i>	11
<i>Giften in 2021</i>	12
<i>Trends en tendensen</i>	13

FJC ZORGT. Gespecialiseerde zorg voor FJC-cliënten

<i>Crisisbegeleiding in het FJC</i>	15
<i>Cultuursensitieve hulpverlening</i>	16
<i>Geestelijke gezondheidszorg bij intrafamiliaal geweld</i>	18
<i>Begeleidingen IFG-team stad Antwerpen</i>	19

FJC ONDERSTEUNT. Advies en tools in situaties intrafamiliaal geweld

<i>De advieslijn</i>	21
<i>Vorming en opleiding</i>	22
<i>Tools en instrumenten</i>	23

FJC VERBINDT. Samenwerking hulpverlening, politie en justitie

<i>Tijdelijk huisverbod</i>	25
<i>Protocol van Moed</i>	27
<i>Ketenaanpak CO3</i>	28

FJC VERSTERKT. Overkoepelend aanbod binnen het FJC op het vlak van cliëntondersteuning, adviesverlening door externe diensten en ondersteuning door kinderpsychologen

<i>Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon</i>	35
<i>Hoorizon – de kinderpsycholoog vertelt</i>	36
<i>Cliëntondersteuning: lotgenotencontact</i>	37
<i>Cliëntondersteuning: weerbaarheidstraining</i>	38
<i>Adviesverlening: externe consults</i>	39
<i>Cliëntondersteuning: vrijwilligerswerking</i>	40

FJC BLIKT VOORUIT.

<i>Beleidssignalen</i>	42
<i>Wat staat er op de planning in 2022?</i>	43

FJC blikk terug

Dit was 2021

Het FJC in evolutie

EEN NIEUWE LOCATIE

Het FJC blijft zich verder ontwikkelen, ook in 2021. Sinds september 2020 is het FJC gehuisvest in de Bexstraat 20, waar we beschikken over een ruimte van maar liefst 1400 m². Deze locatie, vlakbij het stadspark, is door zijn centrale ligging goed bereikbaar voor cliënten én professionals.

Een **laagdrempelig onthaal** inrichten was een eerste vereiste. Ons doel is om cliënten van bij het binnenkomen een gevoel van huiselijkheid en veiligheid te laten ervaren. Regelmatig vergezellen **kinderen** hun ouders tijdens bezoeken aan het FJC, al dan niet in crisissituaties. Bij de inrichting werd in grote mate rekening gehouden met hun behoeften. De centrale onthaalruimte heeft een uitnodigende **speelhoek**. Eén van de vijf gesprekslokalen heeft een glazen wand zodat visueel contact tussen ouders en kinderen mogelijk is, zonder dat kinderen de belastende gesprekken tussen hun ouders en professionals moeten horen.

De nieuwe locatie beschikt over een grote ruimte waar cliëntgerichte activiteiten zoals onder andere *lotgenotengroepen, groepen psycho-educatie, weerbaarheidstrainingen* plaatsvinden. Ook activiteiten voor professionals zoals *vormingen, infosessies en uitwisselingsbezoeken* vinden hier plaats.

Op dit moment hebben een **60-tal professionals** van het CAW, VKA, OCMW, Crisisteam+18, CO3 en de coördinatie vanuit de Vlaamse overheid en stad Antwerpen hier een *vaste werkplek*. Daarnaast bieden wij bureauruimte aan stagiaires, vrijwilligers en professionele diensten (advocaat, gerechtsdeurwaarder, Dienst Vreemdelingenzaken, Adviespunt Verslaving, ...) die op regelmatige basis consults op het FJC verzorgen.

Bron: eigen foto

NIEUWE PROJECTEN IN DE KIJKER

TEAM THV (tijdelijk huisverbod) (CAW)

Sinds september 2020 gaat het driekoppig team aan de slag met gezinnen uit stad Antwerpen waarbij een tijdelijk huisverbod uitgesproken werd. De doelgroep bestaat uit gezinnen die in aanraking komen met intrafamiliaal geweld en waarin er een hoog risico is op herhaling of escalatie.

Het team biedt aanklampende hulpverlening voor gezinnen die niet of moeilijk aanhaken bij reguliere hulpverlening. Tijdens huisbezoeken voert de hulpverlener gesprekken met alle gezinsleden. In eerste instantie speelt de hulpverlener in op eigen vragen van het gezin. Gaandeweg worden het geweld en de stressfactoren die in het geweld een rol spelen bespreekbaar gemaakt. De hulpverlener bespreekt het toekomstperspectief met de partners. Wensen zij hun relatie verder te zetten, of uit elkaar te gaan? Van hieruit wordt bekeken hoe dan kan worden gewerkt aan veiligheid. Eventuele andere betrokken hulpverlening wordt gecontacteerd, of er wordt bekeken welke vervolghulpverlening aangewezen is.

Het team THV ging aan de slag met een koppel met kinderen. Eerder was er al hulpverlening geweest: de vrouw was al een paar keer naar een vluchthuis gegaan, maar keerde telkens terug naar huis. De man stelde zich vaak dreigend op naar hulpverlening. Naar aanleiding van een nieuw incident werd een Tijdelijk Huisverbod opgelegd. Aangezien er een duidelijke nood was om aanklampend te werken, betekende dit ook de start van het THV team.

Bij de start van het traject was de vrouw echt op. De schrik dat ze het financieel niet aan zou kunnen alleen, en het feit dat ze geen netwerk rondom zich had hadden haar in het verleden telkens doen afhaken bij hulpverlening. Gaandeweg merkten we echter in de THV begeleiding dat het contactverbod haar ruimte gaf. Week na week werd ze rustiger en sterker. Ze kon zaken meer en meer in eigen handen nemen. Dit zorgde ervoor dat meer en meer administratieve en financiële zaken geregeld geraakten. Ze zette de stap naar een sociaal centrum, dat met haar een traject aanging rond tewerkstellingen financiële steun. Ze nam een advocate onder de arm, en in fijn onderling overleg bepaalden ze welke verzoekschriften ze wilde richten aan de familierechtbank.

De begeleider nam de tijd om een vertrouwensband op te bouwen, en ging vaak op huisbezoek. Tijdens huisbezoeken was er meer ruimte om elkaar op een andere manier te ontmoeten: met de kinderen een spelletje spelen, op een gemoedelijke manier naar hen luisteren... Samen gingen we op zoek naar ondersteuning voor de kinderen. Een zoektocht naar hobby's, het gesprek aangaan met de school ... een gezamenlijke zoektocht starten naar antwoorden op hun zorgen. Net dit ervarende mama als ondersteunend, en kon de druk die ze voelde wat verlichten. Deze vrouw die dacht dat ze er alleen voor stond, vond een netwerk waar ze dacht dat er geen was en wist zich omringd door betrokken hulpverleners, een bezorgde school en een steunend sociaal centrum.

Tijdens de begeleiding werd duidelijk dat de man het moeilijk vond om te aanvaarden dat zijn vrouw van hem weg wou. Hij wilde dat hij en zijn vrouw als koppel verder zouden gaan. THV bleek een mix te kunnen bieden die erin slaagde om de man mee te nemen in het traject. De justitie assistent bood een helder kader, waarin geen ruimte meer zou worden geboden aan geweld en bedreiging. Daardoor kreeg de begeleider de kans om vanuit een heel andere rol gesprekken aan te gaan over de dynamieken van geweld, de onderlinge communicatiepatronen. En vooral: de impact van al die spanningen op de kinderen. Daar bleek vader ook gevoelig voor: ook hij wilde dat zijn kinderen zouden kunnen opgroeien in rustige omgeving. Dat maakte dat beide ouders zo tot een gezamenlijke beslissing kwamen dat het beter was om een punt te zetten achter de relatie.

Met al deze puzzelstukjes in handen werkten we samen toe naar een omgangsregeling die werkt, en naar communicatie zonder geweld.

NIEUWE PROJECTEN IN DE KIJKER

Protocol van Moed (VKA)

Meer veiligheid inbouwen in situaties van *kindermishandeling* en *snel* en *efficiënt toeleiden* naar gepaste jeugdinstanties zijn de doelstellingen van het Protocol van Moed.

Als proefproject liep het Protocol van Moed in 2012-2013 om de grenzen van het beroepsgeheim af te tasten voor hulpverlening en parket. Hoewel opgericht vanuit een drieledig doel bleek voornamelijk het casusgebonden overleg het grootste aspect te zijn van het toenmalige proefproject.

In april 2021 ging het Protocol van Moed 2.0 van start als overlegplatform waarbij middels overleg tussen hulpverlening, gemandateerde voorzieningen en parket zicht wordt verkregen in complexe/onduidelijke situaties van kindermishandeling, zodat een gefundeerd advies geformuleerd kan worden om zo de vervolgstappen te bepalen. De coördinator van het Protocol van Moed werkt ook mee aan een snelle en efficiënte toeleiding van situaties van kindermishandeling naar verantwoordelijke instanties. Bijzondere aandacht is er voor de toeleiding naar consult bij het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, het aanmelden bij een gemandateerde voorziening (aan de hand van een m-document) of een melding bij het parket. In het geval van toeleiding naar deze instanties zorgt de coördinator voor opvolging van de te zetten stap.

NIEUWE SAMENWERKINGEN: FJC EN LOKALE BESTUREN/POLITIE

De stad Antwerpen voorziet een grote financiering voor de verschillende begeleidingsvormen binnen FJC Antwerpen. Zo investeert zij zowel in hulpverlening, consultants voor professionals als in interdisciplinaire samenwerking (ketenaanpak, trajectbegeleiding in het kader van een tijdelijk huisverbod).

In 2021 kon ook de capaciteit buiten het grondgebied van stad Antwerpen uitbreiden, omwille van financiering door lokale besturen. Het FJC Antwerpen zette regionale samenwerkingen op met de gemeenten **Zwijndrecht, Brasschaat, Kapellen, Stabroek, Kalmthout, Essen, Wuustwezel, Essen, Schelle, Hemiksem, Niel, Boom, Rumst**.

De samenwerking met andere lokale besturen/politiezones wordt in 2022 verder uitgebouwd om op termijn te komen tot een gebiedsdekkende dienstverlening voor de hele afdeling Antwerpen.

Voor de noordelijke Antwerpse regio is de casemanager (1 VTE) ingebed bij het CAW. Vanuit het VKA gaat 1 VTE (verdeeld over 2 hoofden) aan de slag met gezinnen uit Zwijndrecht. De casemanager voor de gemeenten van PZ Rupel (eveneens 1 VTE) is ingebed bij Vlotter, en wordt gefinancierd door PZ Rupel. Begin 2022 is de samenwerking met PZ Minos van start gegaan. Twee medewerkers (1,5 VTE) gaan aan de slag met gezinnen uit deze politiezone.

De casemanager zet in op casusregie maar kan ook ingezet worden voor ondersteuning van andere trajecten en de ontwikkeling van het IFG-netwerk in de regio.

De capaciteit wordt telkens berekend, rekening houdend met het inwonersaantal. Een overzicht van de capaciteit per regio vindt u hierna:

Tabel 1: overzicht capaciteit per politiezone

Politiezone	Gemeenten	Samenwerking	VTE – organisatie
Zwijndrecht	Zwijndrecht	Casusregie	2 x 0.5 VTE
Grens	Wuustwezel, Kalmthout, Essen	Tijdelijk huisverbod	VKA
		Casusregie	2 x 0.5 VTE
Noord Brasschaat	Kapellen, Stabroek Brasschaat	Tijdelijk huisverbod	CAW
Rupel	Boom, Hemiksem, Niel, Rumst, Schelle	Casusregie	1 VTE De Vlotter

Bron: interne registratie CO3

Jana, casusregisseur voor PZ Rupel, licht haar job toe

“Als casusregisseur in een buitenzone ben je eigenlijk een ‘vliegende reporter’. Je moet zelfstandig kunnen werken en als verbindingsfiguur je mannetje staan in het samenwerken met meerdere instanties (o.a. lokale besturen, OCMW's, politie, je werkgever,...). FJC Antwerpen kan je hierbij zien als een uitvalsbasis voor collegialiteit en ondersteuning. Een beetje als thuiskomen in een warm nest waar veel beweging is en expertise rond IFG samenzit.

De grote meerwaarde van werken in een buitenzone zit erin dat alles veel kleinschaliger is dan in een grootstad als Antwerpen. Zo kan er een nauwe samenwerking worden aangegaan en kent de politie uit de kleinere zones vaak de gezinnen persoonlijk waardoor info delen vlot verloopt. Aangezien het om een nieuwe lokale samenwerking gaat, is het omgaan met gedeeld beroepsgeheim soms een uitdaging. Waar de diensten binnen de ketenaanpak in Antwerpen mekaar al goed kennen en goed op mekaar afgestemd zijn, is dit in de buitenzone soms nog wat zoeken naar hoe info uitgewisseld kan worden. De verschillende actoren moeten mekaar daar nog wat beter in leren kennen en vinden. Een bijkomende uitdaging voor regio Rupel is dat deze zone valt onder een ander zorggebied, wat een zoektocht naar gepaste doorverwijzingen binnen het hulpverleningsaanbod met zich meebrengt.”

PRAKTIJK IN ONTWIKKELING: KINDGERICHT WERKEN IN HET FJC

Vanuit onze **gezinsgerichte visie** willen we het welzijn van kinderen in situaties van intrafamiliaal geweld vergroten. Intrafamiliaal geweld zorgt immers voor stress en onveiligheid en zet de ontwikkeling en relaties van kinderen onder druk.

Een werkgroep, onder leiding van de **kinderpsychologen van VKA en Vagga**, heeft de **krijtlijnen** uitgetekend om kindgericht te werken tijdens trajecten in het FJC.

Gespreksvoering over en met kinderen

Tijdens gesprekken met de ouders vragen FJC-medewerkers expliciet naar de **kinderen en hun welzijn**. Zo peilen we hoe het met de veiligheid (fysiek, emotioneel, ...) van de kinderen gesteld is en creëren we bewustzijn rond de **impact van geweld** op kinderen.

Kinderen vanaf 12 jaar nodigen we uit voor een gesprek op het FJC. We informeren hen, bevragen hen over hun noden en peilen naar mogelijke steunfiguren. We trachten hiermee het taboe en hun isolement te doorbreken. Als er al hulpverlening voor de kinderen is, dan voert de casusregisseur, samen met de hulpverlener, het gesprek met het kind.

Het gesprek aanknopen, zowel met ouders als met de kinderen zelf, is niet altijd eenvoudig. De kinderpsychologen van Vagga en VKA coachen medewerkers rond hoe deze en andere vragen aan te pakken:

Hoe maak je bepaalde zaken bespreekbaar in de taal van het kind?

Hoe pak je het aan als ouders niet willen dat je hun kind spreekt?

Kindperspectief in het Plan van Aanpak

Het Plan van Aanpak bevat eveneens doelstellingen rond het welzijn van de kinderen. De kinderpsychologen van Vagga en VKA adviseren en coachen FJC-medewerkers over hoe zij dit kindperspectief integreren in het Plan van Aanpak.

Expertisevorming

Het FJC zet zich in om de expertise over het kindperspectief te vergroten. Dit gebeurt onder andere door intervisiemomenten (o.a. over het spreken met kinderen, steunfiguren, en cultuursensitief het gesprek aangaan over en met de kinderen) en de ontwikkeling van expertiseverhogende tools (o.a. 'Hoe gaat het met de kinderen?' en een leidraad voor het voeren van gesprekken met ouders).

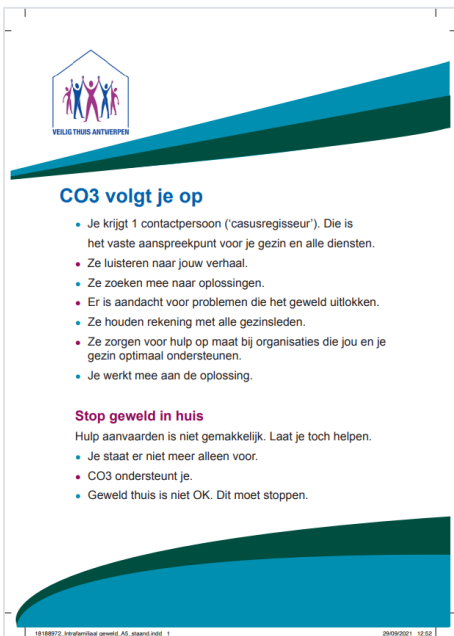
CO3 PROCESOPTIMALISATIE: NIEUWE FLOW EN AANMELDINGSFORMULIER

Eind 2019 startte CO3 met een aantal dossiers op een andere manier te regisseren. In 2021 kreeg deze nieuwe flow vaste voet aan de grond.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn dat:

- casusregisseurs van bij de opstart van het CO3-dossier betrokken zijn
- Aanmelders ook aanwezig zijn op de aanmeldtafel (ICO)
- Een [CO3-gids](#) als leidraad werd ontwikkeld
- Kindgericht werken in alle geledingen van het FJC werd ingebed
- De CO3-cliëntfolder (zie figuur 2) werd herwerkt, evenals de folder voor professionelen

Figuur 2: cliëntfolder CO3

Authentiek, op maat van het kind, met de nodige erkenning en veiligheid.

Maar hoe doe je dat?

Wat als een kind je iets vertelt waar je niet meteen iets mee kan? Wat als het kind niet wil praten? Als casusregisseur ervaren we dat kinderen dit vaak wel willen. Soms heel beperkt en aarzelend (“ik was bang dat je ging doorvragen op de inhoud”) of net heel uitgebreid en meermaals.

Je doel bestaat niet uit het oplossen van de situatie van het kind. Die toverstaf heb je niet. Wel de kracht om hen uit te leggen wie je bent. Iemand die hun ouder(s) helpt, maar iemand die ook naar hen wil luisteren, zeker wil zijn dat ze bij iemand terecht kunnen. Iemand die ze misschien niet zoveel zullen zien, maar achter de schermen mee nadenkt. Iemand die hen duidelijk zegt dat het oké is als ze niets willen vertellen. Hen op alle manieren ‘ontschuldigt’.

De kracht om hen te betrekken van bij de start van het gesprek: “waar wil jij zitten? Vertel eens iets over jezelf. Wil je iets over mij weten?” Hen uit te leggen hoe ons FJC-huis eruit ziet, hen uit te nodigen om hun eigen huis te tekenen en hun leefwereld dichterbij te halen.

De kracht om hen te erkennen: “we weten dat het thuis niet altijd gemakkelijk is. Ik heb gehoord dat jij daar ook bij was. Dit moet wel heftig zijn geweest...” Soms helpt het om hen te laten vertellen vanuit een ander perspectief: “ken je mensen in je klas die het moeilijk hebben? Hoe is dit voor jouw broer of zus, denk je?”

Vaak is er al hulpverlening betrokken op het gezin. Hoe loopt dit voor het kind? Vergeten we niets? Is er ook aandacht voor (het beamen van) hun dromen? “Tuurlijk wil je graag X of Y...” Maar ook te kijken met hen op korte termijn: “hoe zou jij willen dat het er morgen uitziet bij jou thuis?”

De kracht om hun krachten te erkennen. Oog te hebben voor ‘wat erachter zit’. Wat zit er achter een bepaalde daad, iets wat het kind zegt: een bepaald verdriet, verlangen, een gekwettheid? Of moesten ze net iets specifiek zeggen van mama of papa? Door hier ruimte voor te laten en niet te oordelen creëer je net veiligheid. Je kan hen ook andere pistes uitleggen, je kennis delen met hen vanuit een algemeenheid (“uit andere situaties weten we dat...”). Zo geef je een ander ‘normaal’, meerdere opties waaruit een kind kan kiezen.

Het vertrouwen en de eerlijkheid die zo’n jongeren kunnen brengen, de moed om op gesprek te komen en te praten ondanks dat ze je niet kennen is iets wat raakt. Afrondend vraag je je wel eens af wat het kind aan het gesprek heeft gehad... Je hebt minstens contact gelegd, jezelf een gezicht gegeven en een deur opengezet: “Is het goed dat ik je mijn nummer geef? Zie je het zitten om nog eens af te spreken?”

GIFTEN 2021

Dankzij deze sponsors ontvingen wij in 2021 volgende giften:

- **Soroptimist club Antwerpen Anthos** → 116 vilten tassen gevuld met verzorgingsproducten, menstruatieproducten en persoonlijke items voor vrouwen en meisjes die weinig middelen hebben
- **Koning Boudewijnstichting- AHV Solidariteits fonds (Ackermans & Van Haaren)**: gift van 5.000 €
- **Aenhetwerk vzw** (lenteconcert tvv FJC): gift van 5.000 €
- **I. Ethem**: gift 500 €
- **Harvest via Global Giving**: gift van 21.436,68 €

Deze giften werden aangewend voor de

- Kindwerking
- Inrichting van de kindtherapieruimte
- Inrichting van de kinderspeelruimte
- Werking oudergroep
- Weerbaarheidstraining
- aanbieden van nodige, nuttige en persoonlijke gebruiksbenodigdheden voor vrouwen en meisjes met weinig tot geen middelen (basisproducten, medische zorg, hotel,...)
- Tolken
- ...

Trends en tendensen

FJC IN CORONATIJDEN

VAN CORONABABELS OVER TOEGENOMEN VRAAG TOT EIGEN INITIATIEF

“Omwille van corona...”. Bij de opmaak van dit jaarrapport was het opvallend hoeveel zinnen begonnen met deze 3 woorden. Corona had ons (en heeft ons nog steeds) stevig in zijn greep. Vooral bij gezinnen die kampen met IFG is de impact van de coronacrisis groot.

Een opvallende tendens is dat hoe kwetsbaarder op vlak van IFG, hoe groter de kans dat het gezin zich volledig terugplooit op zichzelf waardoor hulpverleners nog moeilijker wordt.

Dit is duidelijk voelbaar in alle werkingen van FJC Veilig Thuis Antwerpen. De meeste diensten hebben te maken met een sterk toegenomen vraag voor hun aanbod of bepaalde aspecten daarvan.

Dit kwam heel sterk tot uiting bij de cliënten van het ‘Maghrebeijnse team’. In 2021 vonden gezinnen veel vaker zelf de weg naar de werking: van de 67 cliënten namen er 38 zelf het initiatief om de vraag naar hulp te stellen.

Het FJC kreeg in 2021 de kans om het gesprek aan te gaan over toegenomen spanningen en geweld in gezinnen. Het kwam tot een samenwerking met Safe Space vzw. In samenwerking organiseerden we een reeks van laagdrempelige gesprekken, zowel voor kinderen in geweldsituaties als voor vrouwelijke slachtoffers van geweld.

VEELZEGGENDE CIJFERS 2021

De invloed van de coronacrisis : de vraag naar ketenaanpak en crisisbegeleiding is ongezien

Sinds de start van de ketenaanpak was er altijd een aanzienlijke vraag naar deze samenwerking (aanmeldingen variërend van 61 tot 94 in de periode 2012 tot 2015). Sinds 2016 zit het aantal aanmeldingen jaarlijks boven de 100 (gaande van 102 tot 126 aanmeldingen in de periode 2016 tot 2019). De laatste twee jaren echter, zien we een aanzienlijke stijging in aanmeldingen voor de ketenaanpak. In 2020 waren er 150 aanmeldingen voor de ketenaanpak, in 2021 steeg dit verder naar 174 aanmeldingen! Deze stijging kon tot nog toe onvoldoende worden opgevangen met een stijging in capaciteit. **Dit maakt dat op heel veel – terechte – vragen naar ketenaanpak in situaties van intrafamiliaal geweld momenteel geen adequaat antwoord kan worden geboden.**

13

Ook het Crisisteam +18 zag de afgelopen jaren een grote stijging in het aantal aanmeldingen., vooral sinds maart 2020. Sinds het najaar van 2020 is er zelfs een verdrievoudiging van het aantal aanmeldingen. Dit vertaalde zich niet onmiddellijk in meer medewerkers om een antwoord te bieden op deze toegenomen vraag. Dit leidde ertoe dat in 2021 tijdelijk niet kon worden ingezet op ambulante begeleidingen. **Ook kon in 2021 op 57 opvangaanvragen niet ingegaan worden, omwille van een gebrek aan plaats in de crisisopvang.**

FJC zorgt

Gespecialiseerde zorg voor FJC-cliënten

CRISISBEGELEIDING IN HET FJC

Wat omvat crisisbegeleiding?

4 modules: crisismeldpunt, crisisinterventie, crisisbegeleiding en crisisopvang.

- Het **crisismeldpunt** is 24/7 bereikbaar. Aanmeldingen komen voornamelijk vanuit cliënten zelf: ze nemen zelf contact op met het meldpunt.
- Een **crisisinterventie** bestaat uit 1 tot 3 gesprekken tot de crisis ontmijnd en veiligheid geïnstalleerd is en de cliënt zelf verder kan. Soms is een **crisisbegeleiding** nodig. Deze bestaat gemiddeld uit 6 weken en 3 tot 5 gesprekken per week. Vaak betrekken we de pleger en hebben we gesprekken met de kinderen. Doel is om veiligheid te installeren en het gezin verder op weg te zetten, bijvoorbeeld met een verwijzing naar een andere dienst. In andere gevallen is verwijzing niet nodig en ronden we af na 6 weken.
- Soms is **residentiële opvang** voor slachtoffers en kinderen nodig om de veiligheid te kunnen garanderen. Crisisopvang gaat steeds gepaard met begeleiding.

Cijfers 2021

→ 515 individuele cliënten waarvoor een crisisinterventie gebeurde

→ 109 ambulante, 199 residentiële crisisbegeleidingen

→ 316 crisisconsults

Good practices

- De kinderen die getuige zijn van het geweld worden meer betrokken. Het crisisteam maakt gebruik van het ondersteuningsaanbod van het VKA binnen het FJC. Daarnaast werd ook de Babo-box geïntroduceerd in het crisisteam, werd er een vorming rond de kindreflex gevolgd en werkte de stagiaire tools uit om in de crisisopvang laagdrempelige gesprekken te voeren met de kinderen.
- De inbedding van het crisisteam binnen het FJC blijft een meerwaarde gezien de deskundigheidsdeling.

Trends en tendensen

- De afgelopen 3 jaar worden gekenmerkt door een grote **stijging** in het aantal **aanmeldingen**. Deze tendens tekent zich vooral af vanaf maart 2020. Hierdoor moest het aanbod ambulante begeleidingen enkele maanden worden stopgezet. Naar het einde van 2021 kon deze module, dankzij de inzet van extra middelen, opnieuw worden opgestart.
- Er is een verhoogde **complexiteit** van aangemelde problematieken: multiproblematiek, precair verblijfsstatuut, langer wachten om hulp te zoeken waardoor situatie vaak complexer wordt.
- We zagen een stijging van het aantal **opvangvragen**, ondanks dat het tijdelijk huisverbod vaker wordt ingezet. In 2021 kon op 57 opvangaanvragen niet ingegaan worden, omwille van een gebrek aan plaats in de crisisopvang. Door de coronamaatregelen en de toegenomen opvangvraag kwam ook de reguliere opvangcapaciteit onder druk te staan. Door de financiering van (tijdelijke) extra opvangcapaciteit door het kabinet Beke werden 37 nachten in hotels voorzien waarbij 10 gezinnen (10 vrouwen en 12 kinderen) werden opgevangen. Dit aanbod liep tot juni 2021. Daarna zette het CAW het aanbod zelf (beperkt) verder.

CULTUURSENSITIEVE HULPVERLENING

Begeleidingen

Kernwoorden bij dit project zijn laagdrempeligheid en aanklampend werken met het hele gezinssysteem. In een eerste fase wordt ingezet op vraagverduidelijking, ook met degene die het geweld pleegt. Een gesprek met de pleger wordt standaard voorgesteld, maar niet alle slachtoffers wensen dit, ook niet alle plegers zijn bereid om in gesprek te gaan. De hulpverlener neemt hierbij een meerzijdige partijdige rol op, en tracht in te zetten op bemiddeling (waar het kan). De hulpverlener kijkt ook met het gezin de mogelijkheden tot doorverwijzing naar andere hulpverlening.

Afgelopen jaar werden 77 begeleidingen opgestart wat minder is dan de 2 jaren daarvoor. De voornaamste oorzaak is personeelsgerelateerd. We werden geconfronteerd met ziekte en medewerkers die een nieuwe job vonden, waardoor 1 contract lange tijd niet ingevuld was.

In 2021 waren er 66 lopende begeleidingen. Ondanks de hogergenoemde gebeurtenissen bleef dit cijfer in vergelijking met de 2 voorgaande jaren, stabiel en steeg het zelfs lichtjes ten opzichte van einde 2020 toen er 61 begeleidingen waren.

Toeleidingen

37 slachtoffers werden toegeleid naar vervolghulp. Meest voorkomende verwijzingen waren de Coronababblers en de lotgenotengroep. Ook CAW huizen, OCMW, Atlas, ACM en advocaat komen voor.

Er werden 20 kinderen verwezen naar andere hulpverleners of trajecten, waarbij vooral Tarmak (circusproject) veel gebruikt werd. Daarnaast werden er verschillende verwijzingen gerealiseerd naar de Coronababblers, contextbegeleiding en de eerstelijnspsycholoog van VAGGA.

Voor plegers werden er 11 doorverwijzingen gerealiseerd, vooral naar OCMW, ACM en de wijkteams. 1 pleger werd verwezen naar VAGGA. Plegers werden verwezen naar een ondersteunend aanbod al blijft toeleiding naar agressiebeheersing moeilijk blijft omwille van gebrek aan inzicht en taboe op geweld.

Toeleiden vergt veel ondersteuning van de hulpverlener. Er moet aanklampend gewerkt worden om naar een eerste afspraak te gaan. Hierbij is de cultuursensitieve hulpverlener vaak aanwezig. Eens die horde is genomen en er aansluiting is, werkt het op zich goed.

Het Tarmak project werd als heel positief geëvalueerd door kinderen. Er was vraag naar een langer traject maar voor het reguliere aanbod van de circusschool was de drempel te hoog. Ook de samenwerking met Safe Space vzw was positief. De cliënten gaven positieve feedback. Safe Space ging verder aan de slag met vragen van cliënten.

Er waren in 2021 minder verwijzingen naar Slachtofferhulp wegens een overlappend aanbod. Slachtofferhulp verwijst zelf vaak naar cultuursensitieve hulpverlening.

CULTUURSENSITIEVE HULPVERLENING - vervolg

Toolbox cultuursensitieve hulpverlening

In 2021 werden 5 tools over cultuursensitieve hulpverlening ontwikkeld. Hiervoor kwam een kerngroep bestaande uit OTA, CAW relatieteams, Romacoaches, Alma, Atlas, Humanitarian Welfare Association en werkten de projectmedewerkers van het project IFG bij Maghrebijnse gezinnen én onze vormingsmedewerker met ondersteuning van een stafmedewerker van CAW alles uit. Dit resulteerde in volgende producten:

- een werkboek
- de aangepaste veiligheidskaart
- de aangepaste basisvorming
- gesprekhandleiding
- tool ter ondersteuning van de teamleider bij cliëntbespreking

Vanaf 2022 zullen deze tools gebruikt worden bij vormingen en infosessies.

Trends, tendensen en good practices

- Cliënten vinden vaker zelf de weg naar de werking: van de 67 cliënten zijn er 38 die zelf het initiatief namen.
- Met politie zijn afspraken gemaakt in functie van de opmaak van pv's van geweld.
- Medewerkers nemen vaak co-begeleiding op omwille van de cultuursensitieve kennis
- Diensten contextbegeleiding zijn voor de cliënten van het project nog steeds weinig toegankelijk omwille van de taal.
- Meer complexe en zwaardere problematieken, met name psychiatrische problematiek bij plegers
- De samenwerking met Adviespunt wordt als positief geëvalueerd
- Er is meer kennis rond het verblijfsstatuut. De samenwerking met diensten als ACM, DVZ, advocaten, Immigratiedienst Deurne, ... is goed waardoor cliënten sneller antwoord krijgen op hun vragen.

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG IN HET KADER VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD

Time-Out werking CGG Vagga: agressiebeheersing binnen de (ex-)partnerrelatie

Deze werking staat in voor de behandeling van volwassen plegers. Het aanbod van Time-Out heeft als doel om de agressie te reduceren en zo verder geweld te voorkomen in de toekomst. Dit vertrekt vanuit het leren verantwoordelijkheid opnemen voor de gepleegde feiten tegenover het slachtoffer en tegenover de maatschappij. Bij Time-Out is er de mogelijkheid tot groeps-, individuele en koppeltherapie. In 2021 was er evenwel geen groepsaanbod. In 2021 waren er 131 aanmeldingen, waarvan 2 vanuit het FJC. Het aantal aanmeldingen bleef relatief stabiel de afgelopen drie jaar. Wel was er een toename in individuele therapie in vergelijking met groepstherapie, wat zich ook vertaalde in een groter aantal face-to-face uren. In 2021 startte het Time-Outteam ook met een samenwerking in het kader van de ketenaanpak CO3 om ook begeleidingen op te starten kaderend in praetoriaanse probatie. Het team werkt ook mee aan het integreren van het geestelijke gezondheidsperspectief in de aanpak van intrafamiliaal geweld in uitwisseling en intervisie.

Basta!-project CGG Vagga

Basta! richt zich op (jong)volwassen personen met (een risico op) ernstige psychische problemen of psychiatrische stoornissen, die interpersoonlijk, grensoverschrijdend agressief gedrag hebben gepleegd. Behandeling van agressief interpersoonlijk gedrag heeft tot doel herhaling van het gedrag te voorkomen (hervalpreventie). Hiertoe wordt gewerkt aan het herkennen en leren controleren van de interacties tussen gevoelens, gedachten en gedragingen die leiden tot agressie, en het aanleren van aanvaardbare alternatieven voor agressie. Bij dit alles wordt rekening gehouden met de context waarbinnen dit gedrag tot stand komt/in stand wordt gehouden. Behandeling in het kader van het Basta! -project is individueel. Basta! kent een stijgend aantal aanmeldingen (181 aanmeldingen in 2021, in 2020 waren dat er 123).

Eerstelijnspsycholoog CGG Vagga

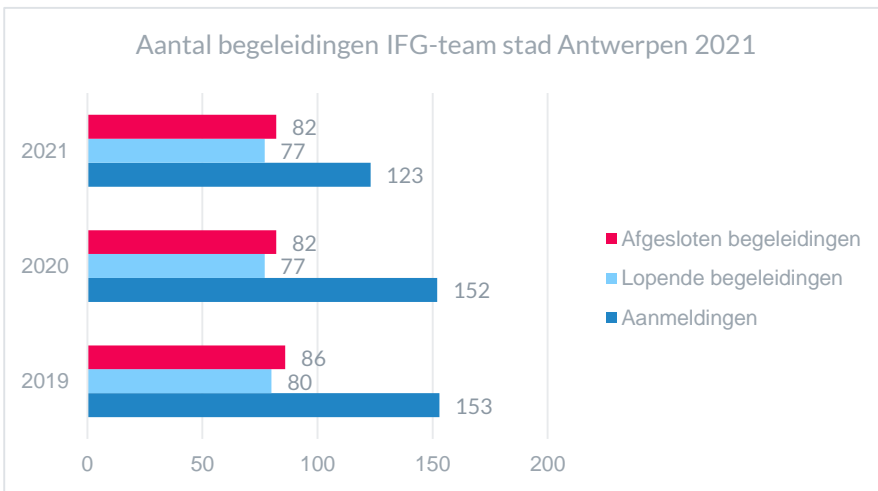
Vagga biedt daarnaast ook eerstelijnspsychologische hulp: kortdurende psychische hulp, psychologische diagnosestelling, snelle interventie en ondersteuning. Deze hulp kan zowel worden ingezet met betrekking tot intrafamiliaal geweld als voor andere problematieken. Opvallend is dat in 2021 116 van de 238 aanmeldingen (49 %) die het project kreeg te maken hebben met IFG. Het FJC meldde zelf 32 personen aan in 2021.

Dit project is er in eerste instantie voor klanten van enkele gespecialiseerde OCMW-diensten (IFG, Kansen voor kinderen, X-Stra!, Binnenste Buiten, sociale centra) , maar werd uitgebreid naar alle kwetsbare groepen die in aanraking komen met OCMW en stad Antwerpen en/of Family Justice Center Antwerpen. Met dit project kunnen we psychisch kwetsbare cliënten waarover stad/ OCMW Antwerpen zich zorgen maken laagdrempelig laten kennismaken met gespecialiseerde hulpverlening. We zorgen voor een snelle opstart en werken veelvuldig met tolken. Voor velen zal een kortdurend traject genoeg zijn of toch al een hele stap vooruit, in gezinnen met (dreigend) intra familiaal geweld zal erger voorkomen kunnen worden. Sommigen zullen nood hebben aan en gemotiveerd worden tot een langer zorgtraject (al dan niet bij Time-Out). In dat geval zorgen de medewerkers van dit project voor een overbrugging indien de capaciteit het toelaat, en alleszins voor een warme toeleiding naar vervolgzorg.

BEGELEIDINGEN IFG-TEAM STAD ANTWERPEN

Net als 2020 bleef 2021 voor gezinnen in een situatie van IFG een moeilijk jaar. Door de coronamaatregelen bleef de kans op geweldsfeiten sterk vergroot. De blijvende isolatie, de extra financiële moeilijkheden en de beperkte dagbesteding, deed de situatie in veel van de begeleide gezinnen escaleren. Een opvallende tendens is dat hoe kwetsbaarder op vlak van IFG, hoe groter de kans dat het gezin zich volledig terugplooit op zichzelf waardoor hulpverleners nog moeilijker wordt. Vooral in zulke gevallen is aanklampend werken noodzakelijk. Niet altijd leidt dit tot onmiddellijk resultaat, maar er wordt in ieder geval een zaadje geplant dat eerst moet ontkiemen. Zo gebeurde het dat een IFG-slachtoffer dat eerst uiterst weigerachtig reageerde nadat haar maatschappelijk werker haar had aangemeld, 1 jaar later zelf contact opnam met een vraag om hulp.

Grafiek 1: Aantal begeleidingen IFG-team stad Antwerpen

Bron: interne registratie IFG-team stad Antwerpen

Grafiek 1 toont dat, in vergelijking met de 2 voorgaande jaren, het aantal aanmeldingen afnam met 19%. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat veel sociale centra, omwille van de coronacrisis, geen huisbezoeken meer aflegden maar hun intakegesprekken telefonisch of online deden. Hierdoor blijven heel wat IFG-situaties, en dan vooral de minder ernstige, onder de radar.

Het aantal lopende begeleidingen bleef wel op dezelfde lijn als voorgaande jaren.

FJC ondersteunt

Advies en tools in situaties intrafamiliaal geweld

De advieslijn

Professionelen met een specifieke vraag over intrafamiliaal geweld kunnen terecht op de advieslijn van het FJC. De IFG-teams van stad Antwerpen en het CAW bemannen deze lijn. Het **IFG-team van de stad ontving** onder andere deze vragen:

In 2021 werden er in totaal **591 consults** gegeven door de IFG-teams van het CAW en de stad Antwerpen. Beide teams ontvingen rond de 295 vragen van professionals. Dit cijfer omvat zowel de vragen die telefonisch binnenkwamen bij de advieslijn, als per mail. Dit laatste is vaak het geval bij vragen die uit de eigen organisatie komen.

Een consult wordt gegeven aan professionals van zowel externe als de eigen organisatie en is beperkt tot 1 à 2 contacten.

Als er meer contacten nodig zijn, dan evolueert het consult naar een coaching. Het IFG-team van CAW bood 12 coachings aan. Daarnaast deed dit team 15 co-begeleidingen waarvoor 23 unieke personen werden gesproken.

Voor het IFG-team van de stad bleek het onmogelijk om een cijfer te kleven op het aantal coachings en co-begeleidingen omwille van het dynamische karakter. Zo resulteert een coaching in een begeleiding om vervolgens te evolueren naar een co-begeleiding enz.

Onderstaand geven we een schets van een **advies** dat het **IFG-team CAW** verstrekke aan een CLB:

Situatieschets

Het gaat om een koppel met 2 kinderen (7 en 9 jaar oud). Eerder was er reeds sprake van fysiek en psychisch geweld van de man naar zijn kinderen: kinderen, met name door hen hardhandig aan te pakken bij slechte schoolresultaten. Het CLB nam dit op met beide ouders en gaf psycho-educatie (hoe straffen en belonen). De man ging hiermee aan de slag. Gedurende 7 maanden liep alles goed. Onlangs had mevrouw echter blauwe plekken. Na doorvragen bleek dat de man geweld had gebruikt tegen haar (niet tegen de kinderen). Er werd een pv en doktersattest opgesteld. De vrouw geeft n aan dat ze met de kinderen weg wilt van haar man.

Advies aan CLB

Doorverwijzing naar Slachtofferhulp voor langdurige IFG-begeleiding voor mevrouw. Gevraagd aan CLB om te overbruggen tot opstart begeleiding gezien de wachtlijst. Nummer van politie en Crisisteam+18 meegegeven in geval van crisis.

Vorming en opleiding

Door de coronacrisis is er een gestegen vraag naar vorming rond intrafamiliaal geweld. Meer hulp- en dienstverleners worden met IFG geconfronteerd en zijn op zoek naar ondersteuning om hiermee om te gaan. Daarnaast hebben door de coronacrisis online vormingen volledig ingang gevonden. Dit resulteert in een groter bereik en zorgt ervoor dat er sneller kan ingespeeld worden op vormingsvragen. Deze trends hebben als resultaat dat het FJC Antwerpen zich meer en meer op de kaart zet als expertisecentrum rond intrafamiliaal geweld.

Zo werden vanuit het **FJC Antwerpen** 15 vormingsactiviteiten (43 uur) aangeboden waarbij in totaal 829 professionals werden bereikt. Behandelde thema's waren onder andere dynamieken van IFG, de plegeraanpak, IFG en pro-deobijstand van slachtoffers, morele oordeelsvorming, multidisciplinaire samenwerking bij IFG, tijdelijk huisverbod, oudermishandeling, ...

De vormingen werden aan een uiteenlopend publiek gegeven, onder andere aan de advocaten van de balie van Antwerpen, het justitiehuis Antwerpen, ELZ Voorkempen, het European Forum Restorative Justice tot studenten van de KULeuven.

Ook het **IFG-team van het CAW** dat de **basis-, introductie- en andere gespecialiseerde modules** aanbiedt, kende eveneens een grote stijging qua bereik. In 2020 boden zij vorming aan 267 personen. Afgelopen jaar werden 413 personen bereikt, dit is een stijging van maar liefst 54 %.

93 personen volgden de basisvorming IFG (23 %) en 320 personen (77 %) de introductie- of een andere gespecialiseerde module. In totaal werd 112 uur vorming aangeboden. 12 van de 17 vormingen gingen online door.

Er werden onder andere vormingen georganiseerd voor CAW-diensten als Slachtofferhulp, team LGV, een OOOO, contextbegeleidingsdiensten, ...

Voor nieuwe FJC-medewerkers werd een vorming op maat ontwikkeld, in samenwerking met politie, parket en het VKA.

Tools en instrumenten

Vanuit het FJC werden een aantal tools ontworpen om professionals te ondersteunen in het werken rond intrafamiliaal geweld. Deze tools werden op de website van het FJC gezet, zodat professionals hier beroep op kunnen doen wanneer nodig.

SJABLOON VOOR PARKETMELDING

In het kader van art. 458bis uit het Strafwetboek mogen dragers van het beroepsgeheim dit beroepsgeheim bij misdrijven op minderjarigen of kwetsbare personen doorbreken ten aanzien van de procureur des Konings. Hiervoor moet aan een aantal voorwaarden voldaan zijn. Is dit het geval, vraagt het parket om bij het doen van een melding eerst telefonisch contact op te nemen. Nadien moet een schriftelijke melding verstuurd worden. Hiervoor werd een sjabloon ontworpen waar aanmelders ruimte hebben voor gegevens van slachtoffers, verdachten en eventuele andere gezinsleden en daarnaast ook voor een korte situatieschets en de mogelijkheid om risicofactoren aan te geven.

DE WEGWIJZER IFG

In de wegwijzer IFG is een schematisch overzicht terug te vinden van de bestaande dienstverlening rond intrafamiliaal geweld. Zowel samenwerkingspartners van het FJC als diensten die werkzaam zijn rond bepaalde doelgroepen zijn er in opgenomen. Ook enkele tips en tools staan mee opgesomd.

VEILIGHEIDSPAN

Een tool voor hulpverleners om samen met hun cliënten aan de slag te gaan. Doel is om geweld bespreekbaar te maken, risico's in te schatten en samen veiligheid in te bouwen. Het document bevat tips, handvaten en suggesties om gesprekken te voeren over veiligheid met het hele cliëntensysteem en dus alle betrokkenen binnen een geweldssituatie.

FJC verbindt

Samenwerking hulpverlening, politie en justitie

Tijdelijk huisverbod

1. TIJDELIJK HUISVERBOD IN HET GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT ANTWERPEN

Tabel 2: Aantal opgelegde tijdelijke huisverboden, vergelijking over 3 jaren

	2019	2020	2021
Aantal tijdelijke huisverboden	84	112	134
Aantal verlengingen	65	72	97

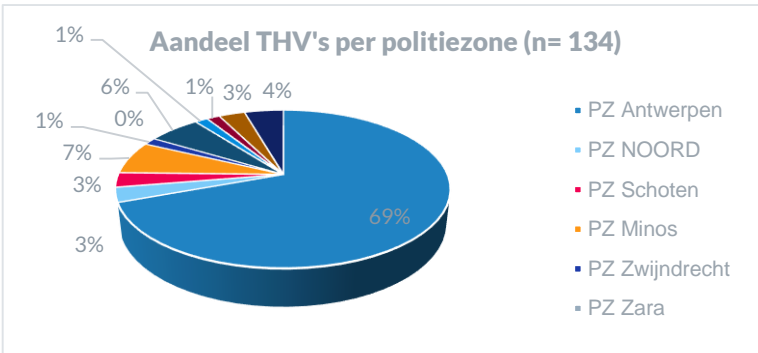
Bron: interne registratie parket Antwerpen

In 2021 legde het Parket Antwerpen 134 tijdelijke huisverboden (2,5 THV/week) op. Vergeleken met 2019 zien we een procentuele toename van 37 %. Ten opzicht van het jaar 2020 steeg het jaarcijfer van 2021 met 16,5 %.

97 (72,4 %) van de 134 opgelegde THV's werden door de Familierechtbank verlengd. In 81 gevallen (83,5 %) legde de familierechtbank de maximale termijn van 3 maanden op.

Als we kijken naar het aandeel per politiezone in het totaal, dan merken we dat de meeste THV's worden opgelegd aan plegers uit politiezone Antwerpen.

Grafiek 2: Overzicht opgelegde THV's per politiezone, procentueel

Bron: interne registratie parket Antwerpen

2. AANKLAMPENDE HULPVERLENING BIJ TIJDELIJK HUISVERBOD

Algemeen

Het team THV startte in 2021 **45 begeleidingen** op., alle na verwijzing door het Justitiehuis. In 26 gevallen (58 %) werd nazorg geboden.

In 33 dossiers ging het over partnergeweld en in 7 dossiers over oudermishandeling. In 26 dossiers waren de kinderen getuige van geweld.

Toeleidingen

In 2021 werden er in **20 dossiers** (44 %) toeleidingen gerealiseerd. **10 plegers** werden doorverwezen naar een eerstelijnspsycholoog, OCMW, ambulante psychologische begeleiding (evenwel werd de begeleiding vaak niet opgestart), Vagga, Connect (V-dip), residentiële psychiatrie. **8 slachtoffers** werden doorverwezen naar een psycholoog, Vagga, Slachtofferhulp of het Crisisteam+18 (CAW), naar het Zijhuis of Ohana voor opvang, de huisarts of het OCMW.

Voor **6 gezinnen**, bij wie de geweldproblematiek te herleiden is tot de relatiedynamiek, werd doorverwezen naar de relatieteams, wijkteams, gezinstherapeut, regioteam wonen, contextbegeleiding, crisisteam +18. Niet voor alle cliënten worden doorverwijzingen gerealiseerd. Sommigen regelen dit liever zelf, staan er niet voor open of ervaren geen nood.

In **3 gezinnen** gebeurden specifieke doorverwijzingen voor de **kinderen**.

Good practices

Het THV-team richt zich op een doelgroep die doorgaans moeilijk aanhaakt bij hulpverlening. Door laagdrempelig te werken, een luisterend oor te bieden, te blijven zoeken naar een geschikte match voor de cliënt, positief ingesteld te blijven, lukt het vaak toch om de cliënt te doen **aanhaken**. De meerderheid haakt dan ook aan. In een aantal gevallen lukte dit niet, vooral wanneer er sprake was van een slechte ervaring met hulpverlening of een afwezigheid van probleemzicht.

De eerste maand van de begeleiding wordt doorgaans gewerkt aan het zoeken naar een woonst en andere praktische zaken. Er wordt ruimschoots aandacht besteed aan de boosheid die gepaard gaat met de uithuisplaatsing. De tweede maand is er meer rust en daardoor ruimte om in te zoomen op de problematiek zelf. De derde maand wordt vooral ingezet op het installeren van hulpverlening.

Als cliënten aanhaken, kunnen we ook veiligheid installeren. We stellen vast dat door te werken aan de relatiedynamiek en bemiddelend op te treden, sommige situaties snel terug op de rails zijn. Verdere hulpverlening is dan vaak ook niet nodig.

Tendensen 2021

- Het kwam regelmatig voor dat slechts één persoon in een gezin aanhaakte bij het traject, maar de andere niet
- De stijging in het aantal opgelegde THV's vertaalt zich niet in een stijging van het aantal aanmeldingen bij het CAW Team. In 2022 bekijkt het team hoe ze het aantal aanmeldingen kan verhogen.

Protocol van Moed

Het Protocol van Moed *casusoverleg* kende zijn start in mei 2021. Er vonden in 2021 11 casusbesprekingen plaats. De meerderheid van de aangemelde dossier (90 procent) betreffen situaties van intrafamiliaal geweld, o.a. zorgen over het feit dat kinderen getuige zijn van geweld (tussen ouders), slachtofferschap van lichamelijke mishandeling of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Aanmeldingen gebeurden door VK, CLB, parket en stad.

In ongeveer de helft van de dossiers kan er verder gegaan worden met het advies binnen de huidige begeleiding van de aanmelder. Er is niet telkens een nood om (verdere) stappen richting jeugdzorg (VK,OCJ of parket) te zetten na het casusoverleg en het samenleggen van de informatie. Wél wordt er een grondiger en duidelijker beeld verkregen van de situatie waardoor er verder kan gewerkt worden met het cliëntsysteem. 80 procent van de aanmelders kon verder met gekregen advies.

Aanmelders geven aan dat ze het een meerwaarde vinden dat ze informatie kregen die belangrijk was om situatie kind beter te kunnen inschatten en die niet verkregen werd in het lopende hulpverleningstraject. Ook geeft de multidisciplinaire visie volgens hen een 'ruggensteun' om knoop door te hakken in functie van een vervolgtraject. Ze zeggen meer zicht te hebben op mogelijkheden en het gevoel te hebben dat ze meer houvast hebben bij het 'uitvoeren' van hun stappenplan (bijvoorbeeld naar welke dienst doorverwijzen indien het niet vlot blijft lopen).

Er waren ook 69 consultvragen die tot bij het Protocol van Moed overleg kwamen, maar niet doorstroonden naar het Protocol van Moed overleg. De consultvragen gaan vaak over hoe de 'eerste' stappen te zetten rond verontrusting. Het aanspreken van beide ouders rond verontrusting wordt in de praktijk door hulpverleners als moeilijk ervaren. Er is nood aan het verder versterken van hulpverleners. Vanuit de consult gebeurt er dan coaching. Vaak is de vraag naar een Protocol van Moed overleg (nog) niet aan de orde. In 7 consultvragen was er reeds een consultant vanuit jeugdrechtbank betrokken. In deze casussen is er contact gelegd in functie van verdere afstemming. In sommige situaties was het aanmelden mét naam op het casusoverleg een grote stap. Alle consultvragen worden anoniem behandeld. Rolafbakening is soms nodig: enkele aanmelders verwarden het Protocol van Moed met een soort 'meldpunt'.

Protocol van Moed

CASUSGEBONDEN OVERLEG
HULPVERLENING - PARKET

Ketenaanpak CO3

AANMELDINGEN 2021

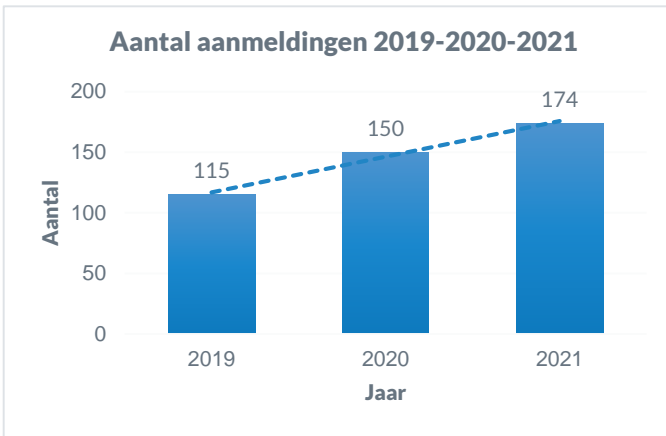
174 aanmeldingen (100%)

86 aanmeldingen: instroom in de keten (49%)

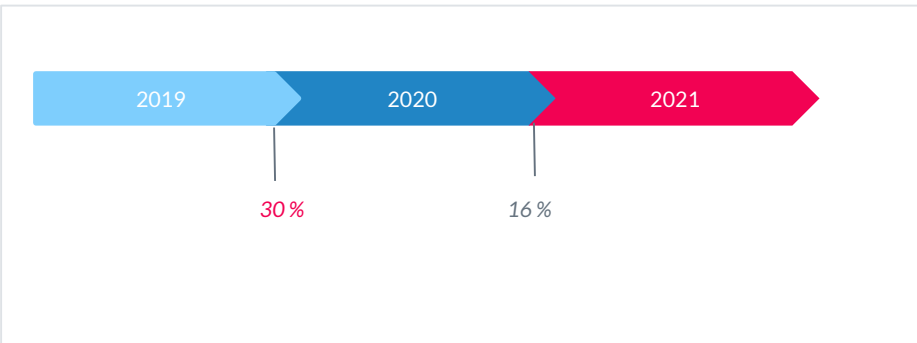
174 aanmeldingen werden in 2021 besproken op het Intern Casusoverleg (ICO). De leden van het ICO beslisten voor 86 aanmeldingen dat ze konden instromen in de ketenaanpak.

Sinds de start van CO3 in 2012 was er elk jaar een gestage toename van het aantal aanmeldingen. De grafieken hieronder illustreren dat de toename vooral sinds het begin van de coronacrisis aanzienlijk is.

Grafiek 3: Aantal aanmeldingen CO3, evolutie over 3 jaren

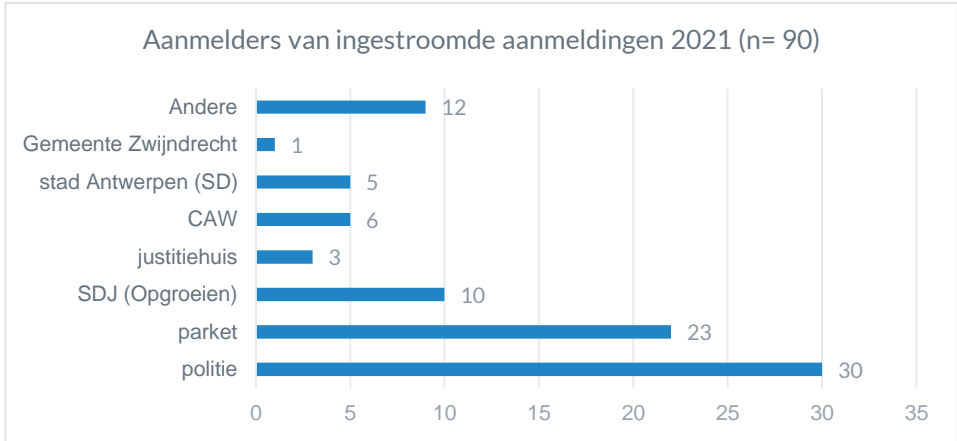
Figuur 3: procentuele toename van het aantal aanmeldingen CO3, evolutie over 3 jaren

Bron: registratie CO3

Wie meldt aan in 2021?

Tabel 3: Overzicht aanmelders 2021, volgens organisatie

Bron: registratie CO3

Hoeveel aanmeldingen stromen door naar de ketenaanpak?

90 aanmeldingen (52 %) kwamen in aanmerking voor instroom in de ketenaanpak.

84 aanmeldingen (48 %) stroomden (nog) niet in:

- Voor 13 aanmeldingen is een herbespreking nodig in 2022
- Voor 7 adviesvragen werd een antwoord op maat geformuleerd. Instroom in de ketenaanpak was verder niet nodig. Deze aanmelders hadden aangemeld bij het verkennend casusoverleg met oog op het verkrijgen van advies.
- Voor 64 aanmeldingen werd beslist dat CO3 niet het gepaste antwoord is, ook al was er een vraag naar ketenaanpak. We toetsten deze aanmeldingen aan onze criteria voor instroom:
  - GEVAAR: gaat het om een situatie waarin verschillende risicofactoren samenkomen?
  - MOEILIJKE OPSTART: kan het gezin vrijwillig aanhaken bij hulpverlening of is er meer aanklappende aanpak nodig?
  - MULTIPROBLEEM: gaat het om een gezin waarin stressfactoren en/ of middelenmisbruik een belangrijke rol spelen in het geweld?
  - NOOD AAN REGIE: is er afstemming nodig tussen de acties van hulpverlening, politie en justitie?

CASUSREGIE 2021

Wat is casusregie?

Van zodra de aangemelde situatie instroomt in de ketenaanpak, gaat de casusregisseur actief aan de slag met het gezin. Op basis van noden, wensen en verwachtingen én met de focus op veiligheid, stelt hij/zij het Plan van Aanpak op.

De casusregisseur doet dit niet alleen. Hij/zij maakt gebruik van multidisciplinaire overlegmomenten (minstens voor de bespreking van het plan van aanpak, opvolging van de afgesproken acties, en afronding van de casusregie), om tot een gedragen afstemming te komen van het plan van aanpak, met inspraak van hulpverlening, politie en justitie.

De casusregisseur doet zelf niet aan hulpverlening maar 'regisseert' de verschillende acties die nodig zijn om het geweld te stoppen.

Deze casusregie kan worden opgenomen door één van de organisaties die reeds aan de slag zijn in het gezin. Indien dit niet mogelijk of niet wenselijk is, kan ook beroep worden gedaan op een casusregisseur van CO3. Dit is enkel mogelijk als er hiertoe 'beschikbaarheid' is.

 174 aanmeldingen in 2021

 90 dossiers stromen door naar de keten

 83 dossiers krijgen een casusregisseur toegewezen

Van 174 aanmeldingen kregen 83 dossiers (48 %) een casusregisseur toegewezen. Instroom betekent helaas niet dat er altijd een casusregisseur van start kan gaan!

De beperkte capaciteit noopt ons tot een andere werkwijze (we kozen ervoor om niet te werken met een wachtlijst of een aanmeldingsstop in te voeren).

Is er geen casusregisseur beschikbaar, dan wordt de aanmelding gedurende een periode van 4 maanden besproken op de rondetafel om verdere acties, vooral in functie van de veiligheid, af te spreken en terug te koppelen over uitgevoerde acties. Na 4 maanden bespreken we de aanmelding opnieuw op het ICO om te bekijken of de ketenaanpak nog steeds nodig is. Is dit het geval, dan wordt er, zodra er beschikbare capaciteit is, een casusregisseur aangeduid.

Verdeling casusregie

Tabel 4: Verdeling casusregie per regio

Verdeling casusregie regionaal											
	A'pen	Zwijndr.	Rupel	Brass.	Grens Noord	Minos	Schoten	Hekla	Voork.	ZARA	
30 jun	75	7	3	2	6	1	6	4	4	4	/
31 dec	96	8	8	1	6	3	7	4	3	3	1

Bron: registratie CO3

Tabel 5: Verdeling casusregie per organisatie

Verdeling casusregie per organisatie							
	VKA	CAW intern	Stad Antwerpen	De Vlotter	CAW extern	JH	SDJ
30 jun	53	45	12	/	2	2	1
31 dec	64	42	13	7	2	4	8

Bron: registratie CO3

Plannen van Aanpak in 2021

In 2021 kregen **38** dossiers een **Plan van Aanpak**, dat werd besproken op de Weegploeg. Achter dit cijfer schuilen **123 unieke personen** voor wie acties werden vastgelegd.

Voor 7 dossiers drong een tussentijdse bespreking zich op, bijvoorbeeld om betrokken diensten op één lijn te krijgen of om tot een gedragen beslissing te komen over het afronden, dan wel het verderzetten van de casusregie.

De Weegploeg

Op de weegploeg bespreken we de plannen van aanpak in het kader van de ketenaanpak. Daarnaast overweegt de weegploeg ook of dossiers CO3 kunnen worden afgerond. Tot 2021 werden enkel afrondingen die geen Plan van Aanpak kregen op weegploeg besproken. Dossiers met Plan van Aanpak werden afgerond op de ronde tafel. Nieuw is dat we dit jaar ook deze dossiers zijn beginnen afronden op de weegploeg. Alle afrondingen gebeuren dus nu op de weegploeg. Op de weegploeg is er meer ruimte om de doelstellingen van het Plan van Aanpak in detail te overlopen en af te wegen of een afronding opportuun is.

Casus van het VK team:
Het gezinsprofiel 'Langdurige zorg' in combinatie met 'situationeel Geweld'

We starten met casusregie in een jong gezin met een pasgeboren kindje. De man van het gezin heeft een verleden in jeugdhulp, en kampt met een zware autismeproblematiek en een verstandelijke beperking. Hij is afkerig van diagnoses en behandeling en haakt nergens aan. Er is sprake van een agressieproblematiek en de man heeft een moeilijke verstandhouding met politie. Zijn vrouw gaat hierin mee en belt politie niet als er zich geweld voordoet. Beide partners ervaren veel stress rond de pasgeboren baby. Vooral de man kan moeilijk om met het gebrek aan voorspelbaarheid in de vaderrol.

We zetten in op laagdrempelige zorg, en sturen aan op de start van amberbegeleiding voor het kindje. De vrouw krijgt ondersteuning in het omgaan met autismeproblematiek van haar man en de gevolgen hiervan voor de zorg van het kindje. Samenwerking met jeugdhulp leidt tot bodemeisen met betrekking tot de zorg voor het kind.

Er start (opnieuw) een zoektocht naar geschikte hulpverlening voor de man, met aandacht voor zijn autismeproblematiek en de verstandelijke beperking. De man heeft het moeilijk om hulpverlening te aanvaarden. Daarom is goede afstemming met zijn justitiële traject noodzakelijk. Hij weigert zijn voorwaarden na te leven waarna de justitiële druk wordt opgevoerd.

Met het koppel wordt gewerkt rond hun onderlinge dynamiek: de vrouw gedraagt zich beschermend en controlerend naar haar man. Haar eigen verdriet omwille van het vroegtijdig overlijden van haar vader speelt hierin een rol. We gaan daarom op zoek naar bijkomende ondersteuning voor de vrouw rond haar onverwerkt verdriet en emotieregulatie.

In dit alles blijft ook het betrekken van het netwerk erg belangrijk in functie van het welzijn en de veiligheid van het kindje. Vooral de moeder van vrouw ondersteunt de vrouw bij de zorg voor het kindje.

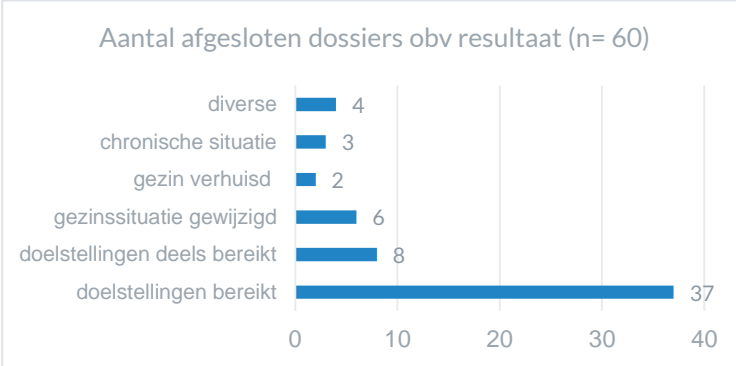

Afronding en evaluatie

In 2021 werden **42 dossiers** (48 %) afgerond op de **weegploeg**. In 33 gevallen (79 %) gebeurde de afronding omdat het geweld gestopt is en de doelstellingen van CO3 bereikt. In 7 gevallen (17 %) haakten betrokkenen niet aan. In 2 dossiers (4 %) gaat het om een chronische situatie en doorliepen de betrokkenen meermaals de CO3-processen, evenwel zonder succes. Er diende dus een ander pad te worden bewandeld.

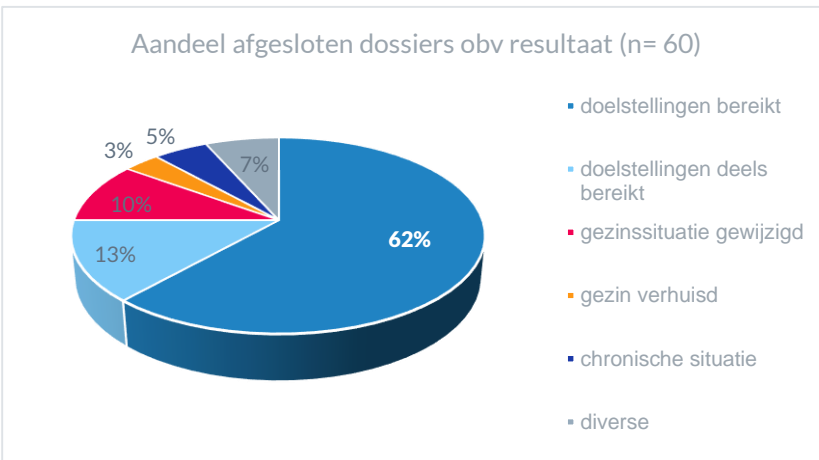
60 dossiers werden afgesloten in 2021. Hieronder volgt een overzicht op basis van het behaalde resultaat.

Grafiek 4: afgesloten CO3-dossiers in 2021 volgens resultaat, in absolute cijfers

Bron: registratie CO3

Grafiek 5: afgesloten CO3-dossiers in 2021 volgens resultaat, procentueel

Bron: registratie CO3

Toelichting bij deze categorieën

- De categorie 'diverse redenen' bevat onder andere 2 overlijdens
- Chronische situatie: ondanks langdurige en nauwe opvolging waarbij betrokkenen vaak tot 2 x - uitzonderlijk tot 3 x, het ketenproces doorlopen, kan de situatie niet gekeerd worden.
- Doelstellingen deels bereikt: het geweld is gestopt maar één of meerdere achterliggende oorzaken die een rol spelen bij het ontstaan en de instandhouding van het geweld zijn niet opgelost

FJC versterkt

**Overkoepelend aanbod binnen het FJC op het vlak
van cliëntondersteuning, adviesverlening door
externe diensten en ondersteuning door
kinderpsychologen**

Kinderpsychologen: coaching, oudergroep en Hoorizon

Op het FJC zijn twee kinderpsychologen actief, vanuit het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling en CGG Vagga (samen 0.75 VTE). Zij staan in voor het ondersteunen van collega's, wanneer die in gezinnen met kinderen aan de slag gaan rond het geweld. Om optimale ondersteuning te realiseren, wordt deze aangeboden op verschillende manieren: via consults, coaching, intervisie en het verspreiden van handvaten en tools.

In 2021 organiseerden de kinderpsychologen intervisiemomenten over het motiveren van ouders om kinderen te betrekken in CO3 en het uitwisselen van ervaringen over het spreken met de + 12-jarigen. Ze organiseerden een vorming over traumasensitief handelen, met aandacht voor psycho-educatie over de effecten van trauma én traumasensitief reageren (eerste hulp bij ontregeling: regulate- relate – reason, zoals uitgewerkt door Perry). Er werd ook een digitale vorming uitgewerkt over het belang van het betrekken van steunfiguren voor kinderen.

Tot slot hebben de psychologen instructiefilmpjes uitgewerkt en opgenomen die drie methodieken aanreiken:

- Het bevragen aan de hand van [duplopoppetjes](#) wie belangrijke figuren zijn in het leven van kinderen en jongeren
- Via de methodiek van de [netwerkcirkels](#) bekijken hoe deze steunfiguren een actievere rol zouden kunnen opnemen in welbevinden en veiligheid
- Met behulp van de [beelden van Chandra Gosh Ippen](#) het gesprek aangaan over de impact van geweld in huis.; hoe kan je in een gesprek ruimte maken voor de belevingswereld van kinderen en jongeren die getuige zijn van intrafamiliaal geweld?

Het VK organiseert bovendien, in samenwerking met het IFG-team van stad Antwerpen [een oudergroep: psycho-educatie voor ouders over de impact van geweld op kinderen](#). In 2021 werd de oudergroep op 5 momenten georganiseerd maar moest 2 keer worden geannuleerd omwille van corona. Opvallend is dat cliënten toezeggen maar zich uiteindelijk niet inschrijven of na inschrijving uiteindelijk niet komen. In 2021 namen zo 10 van de 21 ingeschreven personen deel aan de oudergroep. Vermoedelijk is het praten over hun ouderschap voor sommige cliënten een te grote stap. Daarom werd een korte *webinar* ontwikkeld die maatschappelijk werkers kunnen tonen aan hun cliënten. Hiermee kunnen ze hen geruststellen en het belang van de vorming duiden.

In 2021 startten we ook met eerstelijnspsychologische zorg voor kinderen in een situatie van intrafamiliaal geweld. Dit project 'Hoorzion' loopt één jaar (tot halverwege 2022). Met dit project proberen we ervoor te zorgen dat kinderen niet alleen staan in de situatie, maar een luisterend oor kunnen vinden waar ze met hun zorgen en vragen terecht kunnen.

“Mag ik papa wel missen?”, vraagt ze zich af.

(Eline, kinderpsycholoog project Hoorzion)

Blij en verdrietig. Deze emoties duidt ze aan wanneer ik aan haar vraag hoe ze zich vandaag voelt. Het meisje woont momenteel bij mama want de ruzies thuis tussen mama en papa werden te groot.

“Wat maakt jou blij vandaag?”, vraag ik haar. Dit blijkt geen moeilijke vraag, er was namelijk een jarige in de klas en ze hebben gezongen en taart gekregen. Als ik vraag naar haar verdriet zegt ze dat ze hier liever niet over spreekt. Ze wilt het wel opschrijven en in het zorgenmonstertje steken. Het zorgenmonster blijft even met de zorg in de maag zitten maar na een uurtje wordt de zorg verteerd (vertel ik haar).

Na een tijdje vraagt ze of ik toch wil weten wat er in het zorgenmonstertje zit. We besluiten om het briefje te bekijken. “ik mis papa” staat erop. Ze kijkt me twijfelend aan. “Mag ik papa wel missen?”, vraagt ze zich af. “Ook na de dingen die hij heeft gedaan?”. Natuurlijk mag dat. Dit is neutraal terrein: een veilig eiland voor het kind om vrij te voelen, te vragen en te vertellen. Ze zucht diep en begint dan te praten over de leuke momenten die ze vroeger samen hebben gehad.

36

Kinderen zijn loyaal aan hun ouders. Wanneer kinderen getuige zijn van intrafamiliaal geweld komen ze in een tweestrijd. Hoe kunnen ze loyaal zijn naar de ene ander zonder daarbij de andere te kwetsen? Terwijl thuis vaak nog een oorlogszone is, zitten kinderen met innerlijke conflicten die veel mentale energie eisen waardoor hun normale ontwikkeling in het gedrang komt. Soms duurt het erg lang voordat de rust thuis terugkeert. Eens er veiligheid is, kan traumaverwerkingstherapie opgestart worden. Maar wat in tussentijd? - project Hoorzion (samenwerking tussen CGG Vagga en FJC Velig Thuis)

Clïentondersteuning: Lotgenotencontact

In 2021 liepen er 2 verschillende lotgenotengroepen in het FJC. Nieuw waren de **coronababbels**, die werden ingericht in samenwerking met Safe Space vzw. Deze reeks van 10 bijeenkomsten is gericht op ontmoeting en versterking van slachtoffers van intrafamiliaal geweld.

Door middel van cirkelgesprekken en andere methodieken krijgt het 'spreken over' een plek. Slachtoffers worden opnieuw in hun kracht gezet. Door in te gaan op stressreductie, emotieregulatie, communicatie en conflicthantering, zelfzorg leren slachtoffers hoe ze zich opnieuw met zichzelf, hun leefomgeving en de bredere samenleving verbonden kunnen voelen. Tijdens de laatste sessie kwam Triene-Mie Lecompte, ervaringsdeskundige en auteur, vertellen over het helingsproces na intrafamiliaal geweld.

Tijdens de lessenreeks kwamen bepaalde thema's (narcisme, dominantie in relaties) steeds terug naar voor en werd dieper ingegaan op de achterliggende mechanismen.

"Verandering begint bij een wil, motivatie" gaat de begeleider verder. "Zo heeft een narcist een bepaalde strategie, hij gaat jou eerst analyseren, wat zijn jouw doelen, sterktes en zwaktes? Hieruit gaat hij je doelen beperken. Hij doet dit stap per stap, zodat jezelf denkt na een tijd 'wie ben ik'. Tenslotte isoleert hij jou en maakt jou hulpeloos door jouw verantwoordelijkheden af te nemen. Zo'n persoon zoekt steeds een gevoelige persoonlijkheid op en heeft een radar hiervoor." (uit het evaluatieverslag van Safe Space vzw)

Er werden 10 vrouwen bereikt waarvan er 6 de hele lessenreeks doorliepen. De lessenreeks werd door de deelnemers positief geëvalueerd:

"Ik voel me niet alleen en dat geeft me terug kracht."

"Ik voel rust en ben blij dat ik gekomen ben."

Safe Space vzw heeft een draaiboek uitgewerkt waarmee we vanaf dit jaar lotgenotencontact verder kunnen uitbouwen binnen de werking.

De **lotgenotengroep van de Maghrebijnse werking** kon ook in 2021 op veel belangstelling rekenen. In 2021 waren er 10 (georganiseerde) bijeenkomsten en werden 52 unieke personen bereikt (47 vrouwen en 5 kinderen). Bijeenkomsten gebeurden doorgaans in kleinere groep, vaak bij de vrouwen thuis, en gingen frequenter door. Ze zochten elkaar op zonder enige tussenkomst van het project. De deelnemers kwamen vaak met voorstellen rond topics.

Elke sessie focust op een bepaald onderwerp en geeft hierover info en tools. De nadruk ligt op zelfzorg en vrije tijd. Ook opvoeding is een thema dat vaak aan bod komt. Stereotype denkpatronen rond opvoeding en ouderschap worden doorbroken. Om de toeleiding naar het circusproject Tarmak vlot te laten verlopen, werd een infomoment opgezet tijdens een lotgenotenbijeenkomst.

De lotgenotengroep werkt taboedoorbrekend. Zo is er een evolutie te merken op vlak van bespreekbaarheid van bepaalde thema's: echtscheiding, seksualiteit, voorbehoedsmiddelen, psychisch welzijn.

Clïentondersteuning: Weerbaarheidstraining

In 2021 werden 3 weerbaarheidstrainingen georganiseerd op het FJC te Antwerpen. Dit in kleinere groepjes en aangepast in functie van een "corona proof" aanbod. De cursus behelst normaal gezien 4 avonden of 2 dagen en werd nu aangepast en gegeven in 1 volledige dag. Er werden 19 vrouwen bereikt. Het lastig worden gevallen op straat, alsook het zelf slachtoffer zijn van ongewenst, agressief gedrag binnen het gezin of door een vriend, worden vaak aangehaald als reden tot deelname voor de weerbaarheidstraining. De deelnemers gaven aan een groter gevoel van zelfvertrouwen en veiligheid te hebben na de cursus. Dit schrijven ze voornamelijk toe de 'doe' oefeningen zoals de rollenspelen, de fysieke technieken, het leren omgaan met bepaalde situaties (vb. achtervolgd worden op straat), ruimte creëren waarin reacties op ongewenst gedrag kunnen worden afgetoetst en geoefend. De deelnemers geven aan dat ze het positief vonden hun ervaringen te delen en zelf feedback te krijgen hoe andere mensen hen ervaren wanneer ze zelf een grens aangeven en deze ook vasthouden.

Het delen van ervaringen onder deelnemers en het groepsaspect van de sessies werkt erg versterkend voor de vrouwen. Ook het ontkrachten van 'victim blaming' wordt als positief ervaren.

In de toekomst denken we aan het organiseren van een oprisingscursus of terugkom moment. Het merendeel van de kandidaten (80 procent) geeft ook aan hier interesse voor te hebben.

**JE WEREN
KAN JE LEREN**
weerbaarheidstraining

Wil je je grenzen beter leren aangeven?   Voel je je wel eens bang of geïntimideerd?   Wil je beter 'nee' leren zeggen?   Wil je je fysiek leren verdedigen voor als het echt nodig is?

Dan is deze training misschien iets voor jou.
Het is een unieke combinatie van oefeningen in mentale, emotionele en fysieke weerbaarheid.

Wat?

Een doe-cursus, empowerende training van 1 dag, voor mentale, emotionele en fysieke weerbaarheid.

Voor wie?

Alle vrouwen vanaf 18 jaar, met een normale fysieke conditie. Basiskennis Nederlands is noodzakelijk.

Adviesverlening: externe consults

Net als het hele FJC evolueert het aanbod van de externe diensten die advies verlenen o het FJC . Het huidige aanbod ziet er als volgt uit:

- Consult advocate: tweewekelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult Dienst Vreemdelingenzaken: maandelijks afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult Adviespunt Verslaving: maandelijks afspraakmogelijkheid via doodle
- Consult gerechtsdeurwaarders: tweewekelijkse afspraakmogelijkheid via doodle
- Permanentie team Roma van het CAW: maandelijks inlooppmoment
- Permanentie Punt VZW: maandelijks inlooppmoment
- Permanentie Humanitarian Welfare Association: maandelijks inlooppmoment

Omwille van de coronacrisis werden fysieke met digitale contactmomenten afgewisseld. Regelmatig werden ook telefonische adviezen verstrekt.

Adviespunt Verslaving noteerde voor 2021 79 casussen. 7 cliënten van deze 79 casussen werden voor een gesprek gezien op het FJC. De verschillende teams in het FJC doen ongeveer evenveel beroep op de diensten van Adviespunt Verslaving.

De advocate gaf gemiddeld 3 à 4 consulten per keer. Ook hier werd er door de verschillende teams gebruik gemaakt van de dienstverlening.

De verbindingsambtenaar van de Dienst Vreemdelingenzaken, had gemiddeld 2 à 3 consulten en 5 à 6 telefonische adviezen.

De gerechtsdeurwaarders gaven in laatste kwartaal gemiddeld 2 consulten per maand. Aanvankelijk hadden zij 1 consultatiemoment dat nadien werd uitgebreid naar 2.

Verschillende diensten hebben sinds oktober ook een maandelijks permanentiedag.

- het team Roma van het CAW fungeert als brug tussen diensten en Romagezinnen
- Punt VZW zet zich als hulp- en adviescentrum in voor een betere ondersteuning van slachtoffers van seksueel geweld
- Humanitarian Welfare Associaton promoot en faciliteert de vlotte integratie van migranten, asielzoekers en vluchtelingen. Ze richten zich op mensenrechten, gendergelijkheid en de strijd tegen seksuele intimidatie en misbruik.

De contactmomenten bij deze verschillende diensten verlopen voorlopig niet op afspraak. Er werd gekozen om met inlooppmomenten te werken, om de werking laagdrempelig te houden. Een registratie van de hoeveelheid afspraken is er omwille van die werkwijze momenteel niet.

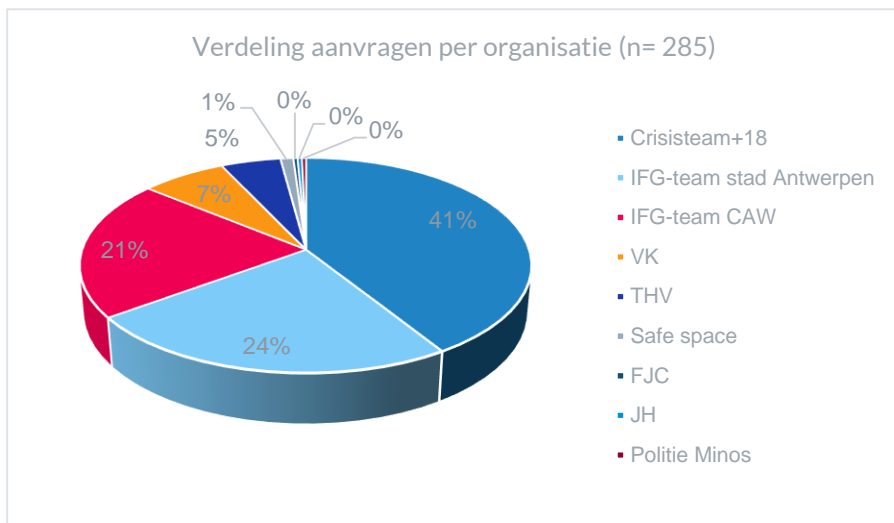
Clïentondersteuning: Vrijwilligerswerking

Begin 2021 maakten we, met 4 vaste vrijwilligers, een voorzichtige start met de vrijwilligerswerking. Tijdens het jaar kwamen en gingen er vrijwilligers. Op dit ogenblik, januari 2022, hebben we alvast een nieuwe vaste vrijwilligster.

Naast vaste vrijwilligers, doen we ook beroep op hogeschoolstudenten die, bijvoorbeeld in het kader van een inleefstage, tijdelijk aan de slag gaan als vrijwilliger.

Er waren 285 aanvragen van hulpverleners. 231 afspraken (81 %) konden ook effectief doorgaan. In de andere gevallen werd de afspraak afgezegd, verplaatst of kwam de cliënt niet opdagen. Uit onderstaande figuur blijkt dat het Crisisteam+18 het vaakst gebruik maakte van de vrijwilligers, gevolgd door het IFG-teams van stad Antwerpen en het CAW. Het is niet onlogisch dat het vooral teams zijn met vaste plek in het FJC die het gemakkelijkst de weg vinden naar de vrijwilligerswerking.

Grafiek 6: aanvragen per organisatie, procentueel

Bron: registratie FJC

Vrijwilligers worden voor uiteenlopende taken ingezet. Het vaakst blijken zij cliënten te ondersteunen bij de zoektocht naar een woonst (106 aanvragen, 37 %), *bijvoorbeeld aanvraag huurwaarborg of inschrijving op wachtlijst sociale huisvesting*. Begeleiding van cliënten naar diensten, *bijvoorbeeld naar de bank, naar arts of kliniek, naar de politie, ...* gebeurde in 58 gevallen (20 %). De andere aanvragen gingen bijvoorbeeld over zoeken naar werk, administratieve ondersteuning, kinderopvang of tolken bij gesprekken.

FJC blik vooruit

Beleidssignalen

Het hoeft niet meer gezegd, denken we, dat intrafamiliaal geweld een complexe problematiek is, aanwezig in alle geledingen van de maatschappij. Er zijn vaak heel wat stress- en risicofactoren die een rol spelen in het tot stand komen van het geweld, en het in stand houden. Bovendien zijn er ook nog eens heel wat manieren waarop geweld zich kan voordoen. In sommige gezinnen zit de kern van het geweld in een complexe echtscheiding, in het feit dat gezinsleden langdurige zorg nodig hebben die sterkt bijdraagt aan spanningen in het gezin, of er is sprake van veel spanning met betrekking tot de opvoeding van de kinderen. En we weten ook dat er zowel een interpersoonlijke dynamiek belangrijk kan zijn in de totstandkoming van het geweld (situationeel geweld) als een individuele problematiek in hoofde van de pleger (intiem terrorisme). Met al deze wetenschap in ons achterhoofd willen we graag volgende beleidssignalen naar voor schuiven.

VOORBIJ DE DEUR

Intrafamiliaal geweld heeft kansen nodig om naar boven te komen. Mensen moeten als het ware overal kunnen 'onthullen' dat er sprake is van geweld in hun gezin, (ex-)partnerrelatie of hun familie. Dat is de eerste stap. Eens die gezet is, volgt nog een lang traject. Een traject waarbij gekeken wordt wat aan de basis ligt van het traject, waarbij veiligheid wordt geïnstalleerd, waarbij gewerkt wordt aan kracht en veerkracht. Dit is een traag proces, met vallen en opstaan. Met breuken, maar ook met verzoening. Het zijn al deze stappen die ervoor kunnen zorgen dat geweld stopt: een vastgehouden inzet en begeleiding op maat van mensen die geconfronteerd worden met geweld. [Laat FJC's dus een plek zijn waar net dit aanklappend en gespecialiseerd maatwerk zijn plek kan vinden.](#)

VOORBIJ DE GENERATIE

Wie lang genoeg werkt rond intrafamiliaal geweld, ziet jammer genoeg patronen van herhaling. Geweld herhaalt zich in een nieuwe relatie, maar zet zich ook door over generaties heen. Wie geweld kende in zijn kindertijd, kent het vaak ook later in zijn volwassen leven. Net daarom moet het investeren in het [doorbreken van cycli van intergenerationeel trauma en geweld](#) écht een centrale plek krijgen in de aanpak van intrafamiliaal geweld. Dat kinderen écht in beeld zijn, dat ze een stem krijgen en ondersteuning. En dat er minstens één iemand voor hen klaar staat, die luistert, steunt, die te vertrouwen is en een rol kan spelen in het bufferen van (de impact van) geweld.

VOORBIJ HET GEWELD

De aanpak van intrafamiliaal geweld moet uiteraard eerst en vooral gericht zijn op het beschermen en/of versterken van slachtoffers van intrafamiliaal geweld. Maar er dient evenzeer te worden geïnvesteerd in interventies die plegers van geweld inzichten bijbrengen die hen in staat stellen het geweld te stoppen en te voorkomen. Zo niet ligt een (té) groot deel van de verantwoordelijkheid op de schouders van de slachtoffers, om hulp te (blijven) zoeken terwijl aan het plegen van geweld onvoldoende een halt wordt toegeroepen. Net daarom vinden we het belangrijk om de mogelijkheid te creëren dat er ook [laagdrempeliger aan de slag kan worden gegaan met plegers](#). Zodat er gemakkelijk op kan worden ingegaan en dat ook motiverend aan de slag gaat, indien nodig. Waar het stoppen met het plegen van geweld centraal staat, door in te zetten op bespreekbaarheid, verantwoordelijkheid en het aanreiken van handvaten die kunnen helpen om geweld te voorkomen. Zo kan er sneller worden toegewerkt naar het opnemen van verantwoordelijkheid en naar verandering.

Wat staat er op de planning in 2022?

FJC Antwerpen 'Veilig Thuis' is altijd in beweging. In de loop van 2022 zijn dit alvast belangrijke elementen op onze planning:

IMPLEMENTATIE IFG-CENTRA

Het Vlaamse onderzoek naar laagdrempelige IFG-centra kwam tot zijn einde. Dat wil zeggen dat 2022 in teken staat van implementatie. Het onderzoek schuift de IFG-centra naar voor als centra die inzetten op: [een gespecialiseerd IFG-aanbod op maat, consult voor professionals, intersectoraal overleg, \(een vorm van\) rechtstreekse toegankelijkheid en dit alles met overkoepelende aansturing en ondersteuning](#). Al deze aspecten zijn ook nu al in min of meerdere mate aanwezig in onze werking. In de verdere implementatie van het onderzoek lijken ons evenwel belangrijke kansen te zitten om verdere stappen te zetten op het vlak van het ontwikkelen en uitdragen van expertise, zodat zoveel mogelijk professionals snel en gepast kunnen reageren op IFG. Ook zien we nog belangrijke noden om de intersectorale samenwerking te versterken wanneer er een psychiatrisch ziektebeeld of middelenmisbruik een rol spelen in het geweld

ONDERZOEK UCLL

UCLL en het FJC slaan de handen in elkaar voor een onderzoek naar de samenhang tussen het risicotaxatie-formulier en het plan van aanpak in FJC Antwerpen. We willen te weten komen wat het verband is tussen de risico- en beschermende factoren enerzijds, en de gezinsprofielen en acties op maat anderzijds. Op die manier kunnen we casusregisseurs in de toekomst beter ondersteunen in het gebruiken van het risicotaxatie-formulier en het plan van aanpak. Aan het einde van het onderzoek willen we de casusregisseurs concrete en onderbouwde handvaten bieden om het plan van aanpak nog meer te gaan afstemmen op de noden van het betrokken gezin.

PRAETORIAANSE PROBATIE EN 'PROEFTUIN' PLEGERS

Via dit project willen we tegemoet te komen aan een hiaat. Door het opleggen van een Praetoriaanse Probatie aan plegers die in de ketenaanpak instromen en waar nog geen daderhulp aanwezig is, willen we – vanuit een samenwerking tussen Parket en FJC - het mogelijk maken dat er voorzien wordt in een hulpverleningsaanbod dat zich situeert tussen de vrijwillige, vraaggestuurde hulpverlening en de verplichte hulpverlening in kader van bijvoorbeeld vrijheid onder voorwaarden, autonome probatie, ... De Procureur zorgt ervoor dat de hulpverlening een verplicht karakter krijgt. De opvolging door een casusregisseur zorgt voor een aanklampend karakter in het toeleiden naar hulpverlening.

Het FJC en het CAW gaan in 2022 de uitdaging aan om een pilootproject te lanceren rond een laagdrempelige plegeraanpak. Met dank aan middelen van de Vlaamse overheid kan het project van start gaan en kunnen we voor de allereerste keer deze laagdrempelige aanpak een kans geven.

FJC INFOMOMENTEN

In 2022 organiseert het FJC infomomenten. Onze deuren gaan open om geïnteresseerden te trakteren op uitleg over het FJC in zijn geheel, maar ook om telkens een aantal aspecten van onze werking in de kijker te zetten.